

грішність проведених оцінок [3]. Тому для проведення аналізу поверхні об'єктів морфологічного дослідження (наприклад, пластинки епіфізарного хряща після відділення епіфіза) розроблений пристрій для фотограмметрії на базі фотозбільшувача і цифрово-

го фотоапарата. На даний пристрій подана заявка на раціпропозицію. Проведення іспитів пристроєм при фотограмметрії епіфізарного хряща показало його ефективність і можливість використання при проведенні морфометричних досліджень.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Павлинов И.Я., Микешина Н.Г. Принципы и методы геометрической морфометрии // Журнал общей биологии. - 2002. - № 6. - С. 473-493.
2. Автандилов Г.Г. Медицинская морфометрия. Руководство. - М.: Медицина, 1990. - 384 с.

3. Ягубов А.С. и Кац В.А. Современная морфометрия в электронной микроскопии биологических и медицинских объектов // Вестн. АМН СССР. - 1974. - №12. - С.77.

УДК 616.379-008.64-092.9:616.438-08

© Камишний О.М., Любомирська В.А., Гриневич І.В., Буга Т.М., 2010

ВПЛИВ ІМУННОЇ ДИЗРЕГУЛЯЦІЇ НА МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЕНДОКРИННОЇ ПАТОЛОГІЇ

Камишний О.М., Любомирська В.А., Гриневич І.В., Буга Т.М.

Запорізький державний медичний університет

Цукровий діабет (ЦД) - важлива медична й соціально-економічна проблема для України і всіх країн світу, за даними Міжнародної Діабетичної Федерації в середньому 10% всіх витрат на охорону здоров'я становлять витрати на лікування ЦД (IDF reports, 2008). Разом з тим, однією із найважливіх і актуальних проблем медико-біологічних наук в останні роки стала проблема дослідження молекулярних механізмів апоптозу та його ролі в розвитку аутоімунних захворювань, у тому числі і ЦД. Саме апоптозом здійснюється позитивна та негативна селекція тимоцитів та формується центральна толерантність до панкреатичних антигенів, а гермінативні центри периферичних органів імунної системи зараз розглядаються у якості своєрідних "чекпойнтів" у формуванні В-клітинної толерантності, порушення якої можуть викликати продукцію аутоантитіл. **Метою дослідження** було з'ясувати роль порушень апоптозу клітин імунної системи в патогенезі експериментального цукрового діабету (ЕЦД) і визначити імунні фактори ризику розвитку ендокринної і аутоімунної патології у нападків щурів з експериментальним гестаційним діабетом (ЕГД). Ми провели комплексний аналіз структури центральних (тимус) та периферичних органів (селезінка, брижові лімфатичні вузли) імунної системи у щурів лінії Wistar та у нападків щурів з ЕГД з використанням сучасних морфометричних, гістохімічних, імунофлюоресцентних й імуногістохімічних методів аналізу гістологічного матеріалу, комп'ютерного аналізу зображень і математичного класифікаційного аналізу, методів кореляційного й кластерного аналізу, статистичного аналізу отриманих результатів.

Нами встановлено, що розвиток ЕЦД у щурів лінії Wistar супроводжувався збільшенням кількості

клітин, експресуючих антиапоптотичний білок (Bcl-2⁺-клітин) у корковій речовині тимуса в 2 рази ($p < 0,05$) і в мозковій речовині на 64% ($p < 0,05$) у порівнянні з контрольною групою тварин та призвів до підвищення концентрації білка Bcl-2 в усіх класах Bcl-2⁺-клітин у корі (на 18-39%, $p < 0,05$) та у Bcl-2⁺-середніх лімфоцитах у медулярній зоні. Вивчення експресії проапоптотичного білка p53 у щурів лінії Wistar показало, що розвиток ЕЦД супроводжувався збільшенням кількості p53⁺-клітин у корковій речовині тимуса на 36% ($p < 0,05$) у порівнянні з контрольною групою тварин і зростанням концентрації білка p53 в усіх класах p53⁺-клітин кори на 7-21% ($p < 0,05$), і не впливав на ці показники у медулярній зоні. Значні порушення процесів апоптозу тимоцитів спостерігалось у нападків щурів з ЕГД: збільшення кількості Bcl-2⁺-клітин супроводжувалось змінами рівня тимичної експресії таких регуляторів апоптозу, як білки p53, транскрипційний фактор c-Fos, індукцйбельна NO-синтаза. Виявлені порушення супроводжувалися змінами цитоархітеконики периферичних органів імунної системи (селезінка, брижові лімфатичні вузли) у щурів лінії Wistar та у нападків щурів з ЕГД. Таким чином, виявлені зміни рівня експресії в тимусі білків-регуляторів апоптозу викликають дисбаланс про- і анти-апоптотичних стимулів, що призводить до порушень процесів селекції тимоцитів, здійснюваної шляхом апоптозу. Проведені дослідження свідчать про те, що порушення функціонування центральних і периферичних органів імуногенезу відіграють важливу роль в імунопатогенетичних механізмах розвитку ЕЦД, а порушення їх морфогенезу є фактором ризику розвитку ендокринної й аутоімунної патології у нападків щурів з ЕГД.

УДК 612.017.1:616.314

© Коваленко Ю.В., 2010

АНАЛІЗ СТАНУ ГУМОРАЛЬНОГО ІМУНІТЕТУ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ЗАГОСТРЕННЯМ ХРОНІЧНОГО ПЕРІОДОНТИТУ

Коваленко Ю.В.

Луганський державний медичний університет

Захворювання періодонта – одна з найбільш складних патологій зубо-щелепно-лицевої системи.

Сьогодні вони являють собою не тільки загальну медичну, але й соціальну проблему, характеризую-